

VII.A.03. HET KERKMEUBILAIR

In het rustige kerkruim uit de tweede helft van de 19e eeuw sprong het zware hoofdaltaar onmiddellijk in het oog: een eikenhouten altaar in barokstijl, dat tot tegen de gebogen zoldering reikte. In een eikenhouten omlijsting, bovenaan gebogen, prijkte een schilderij, dat de marteldood van de kerkpatroon Laurentius voorstelde. Vermoedelijk was dit een werk van de Luikenaar Martin Aubee en na de tweede wereldoorlog hersteld door de Brugse kunstschilder Leegenhoek. Weerszij van dit doek waren er ronde kolommen, schuin achter elkaar geplaatst. Ze stonden op hoge vierkante voetstukken, hadden samengestelde kapitelen en droegen als bekroning een duif met opengespreide vleugels, symbool van de H.Geest, in een grote kring van stralen met wolkjes en putti (engeltjes) en daarboven een koningskroon versierd met rode en groene stenen.

De twee zijaltaren, volkomen identiek uitgevoerd in Lodewijk XV-stijl, waren van latere datum dan het hoofdaltaar en bevatten mooie brokken beeldhouwwerk. Boven de altaartafel was een kaarsenbank met koperen kandelaars. In het retabel was een nis met aan de epistelkant Laurentius en aan de evangeliekant Maria. Bovenaan was er een stralenversiering en een overkapping in Lod-XV-stijl. De grijsmarmeren altaarstenen droegen het wapenschild van abt Remigius Mottard, voorlaatste abt van de Trudo-abdij te St-Truiden. Zijn leuze stond erbij: "*Ex fructu noscitur arbor*" of "Men herkent de boom aan zijn vrucht". Naar alle waarschijnlijkheid werden deze altaren door de kerkfabriek aangekocht bij de afbraak van de abdijkerk na 1789.

De drie altaren (01), voorheen in imitatie-marmer geschilderd, werden op het einde van de 19e eeuw in eikenhout omgekleed om in harmonie te zijn met de mooie eikenhouten bekleding van de kerkmuren. De preekstoel in Lodewijk XVI-stijl, die vroeger tegen de tweede pijler aan de epistelkant stond, werd in 1937 door pastoor Jans in het koor geplaatst. De gebeeldhouwde eikenhouten balustrade van het hoogzaal bestond uit ronde, op vierkante voetstukken rustende kolommen met uiterst fraaie kapitelen. Het doksaal was zo breed als de kerk. Naar het midden toe sprong het vooruit met een lichte welving. Het orgelbuffet in Lodewijk XVI-stijl en rijkelijk gebeeldhouwd, was zeldzaam mooi en kwam tot stand in 1854 bij de verbouwing van de kerk.

Uiterst fijn afgewerkt, met sobere doch geslaagde siermotieven, waren de drie biechtstoelen, eveneens in Lodewijk XVI-stijl. De overige vijf muurpanden werden, bij wijze van lambrisering, bekleed met brede dubbele deuren in Lodewijk XVI-stijl. Na de erkenning van de verschijningen in Banneux in 1949 (02) door Mgr. L.J. Kerkhofs, bisschop van Luik, werd een muurkast weggenomen om een nis te maken voor het O.L.V.-beeld van Banneux, dat vroeger op het priesterkoor stond aan de epistelkant. De eikenhouten deur verhuisde toen naar een zijkapel om er de ornamenten in op te bergen. Achteraf kwam ze in het portaal te staan, waar ze in februari 1965 verbrand werd.

Vooraf de verzameling beelden die langs de muren stond was uniek

en zeer oud. Het oudste beeld was dat van een staande houten Lieve Vrouw met het Jezuskind op de rechterarm, dat in de altaarnis stond aan de evangeliekant. Vermoedelijk was het een werk uit de tweede helft van de 15e eeuw en van een Tongers beeldhouwer. Het beeld was naar Spaanse gewoonte gekleed en werd achteraf door Peter Heidbüchel (03) uit St-Truiden herschilderd in rood, blauw en goud. De zilveren kronen en de grote scepter waren in 1859 vernieuwd. Eerder ruw van afwerking gaf dit 93 cm hoge antieke beeld omwille van zijn gelukkige drapering een indruk van voornaamheid. Het zou gestaan hebben in de kapel van Nerum en zou O.L.V. van Loreto zijn. Anderen beschouwden het als het beeld van de Brustemse O.L.-Vrouwengilde, die gesticht werd in 1320.

Een tweede Lieve-Vrouwebeeld met Kind in lindehout uit het midden der 16e eeuw heeft een hoogte van 44 cm en bleef gespaard tijdens de brand van februari 1965, omdat het zich toen op de pastorie bevond.

Een derde Mariabeeld was een Madonna op de maansikkel, die het kind Jezus op de rechterarm droeg. Het ging spijtig genoeg verloren in de kerkbrand.

De twee volgende beelden schenen in ieder geval behoord te hebben tot onze voetboog- en handbooggilde: een 60 cm hoge en houten Sint-Joris te paard, de draak doorstekend, uit het midden der 16e eeuw. Het werd tussen oude rommel in een kast achter het hoogaltaar teruggevonden door pastoor Michaël Jans. Een houten St-Sebastiaan had minder kunstwaarde. Het beeld was uit de 17e eeuw en werd op ongelukkige wijze hersteld, waardoor het ongewoon lange armen kreeg.

Uit de 16e eeuw dateerde ook nog St-Egidius of St-Gilles. Gekleed in een zwarte, hangende pij, staf en boek dragend, zag deze heilige abt er zeer streng en afgevast uit. Het beeld was in gepolychromeerd hout, 90 cm hoog.

Laurentius, in de zijaltaarnis aan de epistelkant, had edele, zachte trekken en was uit de 18e eeuw. Van dezelfde hand was ook de geklede processie-Lieve-Vrouw uit de 18e eeuw.

Langs de muur stond een houten beeld uit de 19e eeuw van Sint-Antonius-abt, dat bijzonder fijn gesneden was. Beweerd werd dat dit beeld afkomstig was uit de kapel van Natenbamp in Terstok. Het stond jaren in de Eucheriuskapel, maar uit vrees voor mogelijke diefstal verhuisde het tijdens de laatste wereldoorlog naar de pastorie en zo kwam het uiteindelijk in de parochiekerk terecht.

Het pronkstuk en het kostbaarste kunstbezit uit de parochiekerk was een mooi en ongewoon expressief kruisbeeld uit de 18e eeuw in bruin ivoor gesneden. Het werd tijdens W.O. II uit de kerk geroofd.

De tot nog toe besproken beelden waren op één na allen uit hout. Een reeks 17e eeuwse beelden was in een vroeger zeldzaam gebruikt materiaal: terra cotta of gebakken klei. De starre gelaatsuitdrukkingen en de hoekige trekken die de afgebeelde heiligen gemeen hadden, wezen op éénzelfde herkomst.

Leonardus van Noblac, gepolychromeerd met groene en gele dal-

(opperkleed van de diaken), het opengeslagen zwartgekafte boek, rood op snee in de linkerhand, terwijl hij zijn rechterhand verloor, was 74 cm hoog. Het was de voorstelling van een jongeman met overvloedige zwartkrullende haren. De drapering van dit beeld deed gothisch aan. Zo was ook het beeld van Barbara met groen kleed en rode mantel. Terwijl ze in de linkerhand een palmtak hield, droeg ze op de rechter een elegant torentje met deur en drie ronde venstertjes. Zij was 75 cm hoog en werd vereerd door de mijnwerkers.

Minder geslaagd was de voorstelling van de H.Rochus, de meest bekende der zogenaamde pestheiligen. Geboortig van Montpellier, schonk hij na de dood van zijn ouders zijn hele bezit weg om bedelaar te worden. Op zijn reizen genas hij veel pest- lijders. Hier werd hij uitgebeeld als pelgrim met verzworen benen en vergezeld van een hond.

Hubertus was een gepolychromeerd beeld. De Ardeense bisschop stond in vol ornaat en hield in de rechterhand een staf en in de linkerhand een jachthoorn. Hij is de patroon der jagers.

Door een louter toeval werd het prachtig koorgestoelte, in Luikse stijl van de 18e eeuw, gered: het was enkele weken voor de brandramp voor restauratie weggebracht. Ook twee eikenhouten zitbanken in Lodewijk XVI-stijl, die bij de vervanging van de kerkstoelen naar de parochiezaal waren overgebracht, zijn behouden gebleven. In 1837, dus voor de vergroting van de kerk in 1852, stonden in de kerkruimte 22 grote en 3 kleine bidbanken (04). Na de verbouwing van de kerk werd in 1855 een som besteed aan banken en stoelen. In 1857 werden er 23 kerkstoelen bijgekocht. Maar stilaan kwam de gewoonte om een eigen bidstoel in de kerk te laten plaatsen. Ze waren comfortabeler omdat de zitting en armsteun bekleed waren met stoffen of flu- welen kussens. Een eigen kerkstoel was zowat een statussymbool voor een goede gelovige en verschaft als het ware een voorbehouden plaats in de kerk.

VII.A.03. **Het Kerkmeubilair**

Bronnen.

01.-R.A.H.-Gemeente Brustem-Kerkarchief nr.58.

De parochiekerk bezat drie altaren op 01 oktober 1837.

02.-De acht verschijningen aan Mariette Beco in Banneux hadden plaats op 15, 18, 19, 20 jan. 11, 15, 20 februari en 02 maart 1933. Ze werden officieel erkend in 1942 en 1947 en nogmaals bevestigd door de bisschop van Luik, Mgr. L.J. Kerkhofs op 22 aug. 1949.

03.-Heidbüchel Peter.- °Stockheim (D) 10.09.1868-+Kessel-Lo 07.06.1949.

-huwde te Herk-de-Stad met Maria Houtmans, waarna hij zich te St-Truiden vestigde.

-leerling van kunstschilder Friedrich Stummel.

04.-R.A.H.-Gemeente Brustem-Kerkarchief nr.58.

Zitmeubelen: 22 grote en 3 kleine banken.